

питання рідко піднімається. Проведене дослідження засвідчило високу ефективність організації позанавчальної діяльності, зокрема навчально-пізнавального походу в гори. Згідно з результатами анкетування та спостережень, учні висловили щире захоплення участю в екскурсії, позитивно оцінили її змістове наповнення, організацію, а також атмосферу взаємодії у колективі.

Висновок. Таким чином, незважаючи посилення ролі гаджетів та соціальних мереж у житті сучасних учнів, значна частина з них має незадоволену потребу в активних формах організації дозвілля та проявляє інтерес до природи. Також опитані виразили бажання, щоб у ліцей збільшив кількість шкільних екскурсій.

Відповіді вказують на те, що екскурсії проводилися в позанавчальний час і мали більше рекреаційний та розважальний характер. Проблему реалізації когнітивної функції навчальної екскурсії буде розглянуто в наших подальших дослідженнях.

Перелік використаних джерел

1. Горбачьо І. Підготовка майбутніх педагогів до туристичного супроводу шкільних екскурсій. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 75, том 1. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-1-41>
2. Щука Г. П., Сокол Т. Г., Гергей Л. Б. Підготовка учителів географії до використання екскурсій в навчальному процесі. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 65. Т. 1. С. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/65.1.17>

УДК 711.455 Яремче|711.5(477.86)

Клапчук В.М., д.і.н., професор,
завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗОНИ НАУКОВО-ЕКОЛОГО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ КУОРТУ «ЯРЕМЧЕ»

На території Яремчанської територіальної громади (11313,897 га) нами виокремлено 13 функціональних зон (табл. 1). При цьому не враховано землі МО України, що перебувають під грифом «таємно».

Таблиця 1 – Функціональні зони Яремчанської ТГ

№ з/п	Функціональні зони	Площа, га
1	Заповідна зона Карпатського національного природного парку	509,2448
2	Зона рік	64,8532
3	Зона прибережних захисних смуг	304,4698
4	Зона регульованої рекреації Карпатського національного природного парку	2028,1494
5	Зона рекреаційного призначення	101,9866

6	Зона зелених насаджень загального користування	18,7594
7	Зона інших зелених насаджень	623,9729
8	Зона гірськолижних трас	81,1291
9	Зона центрів обслуговування гірсько-рекреаційних комплексів	18,9858
10	Зона земель населених пунктів (забудова)	1183,7419
11	Зона рекреаційних лісів Дорівського лісництва Делятинського лісового господарства	1746,3541
12	Зона експлуатаційних лісів, інших лісових і нелісових земель Дорівського лісництва Делятинського лісового господарства	4074,65
13	Зона експлуатаційних лісів, інших лісових та нелісових земель Яремчанського природоохоронного науково-дослідного відділення Карпатського національного природного парку	557,6
	Разом:	11313,897

Джерело: складено авторами

Нижче наведемо характеристику лише тих зон, на яких можна здійснювати наукові, екологічні та рекреаційні заходи.

Заповідна зона Карпатського національного природного парку займає 509,2448 га та охоплює природні комплекси Центральних Горган, що призначені, згідно Закону України «Про природно-заповідний фонд України», для охорони та відновлення найбільш цінних природних комплексів.

Режим охорони цієї зони визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників. На території забороняється (ст. 16 Закону України «Про природно-заповідний фонд України») будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню заповідника, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти.

Таким чином, ця зона може використовуватися лише з метою здійснення природоохоронної і науково-дослідної робіт, а також – для проведення еколого-просвітницької діяльності.

Зона рік займає на території Яремчанської ТГ 64,8532 га. До цієї зони включене русло на низька заплава р. Прут та її допливів: ліві – Явірник, Жонка, Чорногірчик, Кам'янка; праві – Капливець, Боярський. Визначальним об'єктом на р. Прут та й загалом на курорті є водоспад «Пробій», на правому березі якого розташований легендарний ресторан «Гуцульщина», а на лівому – буваха туристична база «Гуцульщина» та сувенірний ринок. Згідно з чинним законодавством всі гірські ріки Українських Карпат відносяться до заповідних територій, де встановлений відповідний режим охорони.

Зона прибережних захисних смуг займає на території Яремчанської ТГ 304,4698 га. Аналогічно до попередньої зони, тут заборонена будь-яка господарська діяльність на віддалі 50 м від урізу русла ріки на обидвох берегах. Незважаючи на це, органи місцевого самоврядування часто не дотримуються режиму охорони, дозволяють капітальне будівництво, що нерідко призводить до трагічних випадків у періоди повеней і паводків.

Зона регульованої рекреації Карпатського національного природного парку займає на території Яремчанської ТГ 2028,1494 га. В її межах проводяться короткостроковий відпочинок та оздоровлення населення, огляд особливо мальовничих і пам'ятних місць; у цій зоні дозволяється влаштування та відповідне обладнання туристських маршрутів і екологічних стежок; тут забороняються рубки лісу головного користування, промислове рибальство, мисливство, інша діяльність, яка може негативно вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони. На території зони регульованої рекреації забороняється будь-яка діяльність, яка призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища та зниження рекреаційної цінності території національного природного парку.

Зона рекреаційного призначення займає на території Яремчанської ТГ 101,9866 га. До цієї зони належать пригребеневі ділянки хребтів Багрівець, Чорногориця, Дрибка, Маковиця, Пірс Дора, Малева-Яворова. Це перспективні території, здебільшого безлісі, які будуть використовуватися як оглядові майданчики та місця верхніх витягів гірськолижних трас. Слід зазначити, що влаштування цих споруд слід проводити з дотриманням чинного природоохоронного законодавства України.

Зона зелених насаджень загального користування займає на території Яремчанської ТГ 18,7594 га. До неї відносяться лівий берег р. Жонка до вододілу. Там розташовані малі архітектурні форми (навіси, місця короткотривалого перебування туристів, мангали, лавки). Але основним об'єктом є Науково-дослідний розплідник з відтворення диких тварин (вольєрне господарство) Карпатського національного природного парку.

Зона рекреаційних лісів Дорівського лісництва Делятинського лісового господарства займає на території Яремчанської ТГ 1746,3541 га. Сюди відноситься 30 % території Дорівського лісництва, що займають невисокі гірські схили та вододіли, що на перспективу можуть використовуватися для рекреаційної діяльності. Тут можливе спорудження невеликих туристичних, гірськолижних та відпочинкових баз, крісельних і бугельних підйомників, гірськолижних та санно-бобслейних трас. Ці лісові землі примикають до населеного пункту та нижніх частин долин рік Боярський та Кам'янка.